

PROČ UŽ (ČI DOSUD) NELÉČÍME KONOPÍM?

Dne 8. dubna 2010 proběhl v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR pod záštitou poslance, lékaře a právníka Ivana Langeru seminář zabývající se legalizací léčby nemocných konopím. Vzhledem k tomu, že jakékoliv užívání konopí je v současnosti v České republice a v drtivé většině celého světa nelegální, přestože v celé lidské historii bylo užíváno jako lék, neprobíhal výzkum jeho léčebných účinků tak, jak by si zaslouhoval. A odpovědět si na tyto, často kontroverzní, otázky bylo cílem tohoto odpoledne. Bylo dobré, že k diskusi byli pozváni účastníci reprezentující celé spektrum názorů – tedy od přísných odpůrců používání konopí přes ty, kteří hájí zákon, prosazují léčebné konopí či se již konopím léčí, až po ty, kteří by chtěli jeho plnou legalizaci nebo jej již jako rekreační drogu užívají či pěstují. Díky tomuto spektru účastníků jsme se především v diskusi dozvěděli, jaký je u nás současný stav užívání a zneužívání konopí.

Na semináři zaznělo celkem sedm příspěvků, které probraly konopí ze všech úhlů pohledu. Pohled lékaře, vědce, právníka, kontrolních orgánů i nemocné poskytl posluchačům ucelený přehled problematiky se všemi pro i proti. I těm, kterým dosud nebylo jasno, zřetelně z diskuze vyplynulo, že použití léčebného konopí v paliativní léčbě je hudbou současnosti a bez jakýchkoliv výhrad je významnou a naprosto neškodící léčebnou metodou, kterou je třeba co nejdříve legalizovat. Použití léčebného konopí k léčbě podstaty nemoci je v současné době v experimentálním stadiu. Přesto není pochyb, jak naznačuje výzkum na laboratorních zvířatech, že se jím budou v blízké budoucnosti některé nemoci léčit. Je velmi dobře, že zde zazněl i hlas nemocných, kteří se v současné době konopím léčí a jimž opravdu pomáhá, i když tito nemocní stojí v podstatě na hraně zákona, který jim tuto léčbu nepovoluje.

Pro ucelenost uvádím přehled příspěvků, které zde zazněly:

- MUDr. Tomáš Zábranský, Ph.D., a doc. PhDr. Michal Miovský, Ph.D. (1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze) – Léčba konopím a deriváty z konopí a její možné vedlejší účinky
- prof. RNDr. Lumír Hanuš, DrSc., Dr.h.c. (Hebrejská univerzita, Jeruzalém) – Současné směry ve výzkumu léčby konopím a konopními látkami; praktické aspekty léčby konopím v Izraeli

- JUDr. Petr Zeman, Ph.D. (Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Praha) – Právní aspekty možného využití konopí pro léčebné účely v ČR
- RNDr. Martin Beneš (Státní ústav pro kontrolu léčiv, Praha) – Konopné látky jako léčiva – Historie a status quo v ČR, požadavky pro registraci a možná úskalí
- RNDr. Eva Marešová (Ministerstvo zdravotnictví ČR, Praha) – Konopí a konopné látky z pohledu zákona č. 167/1968 Sb.
- MUDr. Iveta Nováková (1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze) – Kanabinoidy a jejich experimentální a léčebné použití v neurologii v ČR
- Martina Kafková (eReSka – volné sdružení nemocných roztroušenou sklerózou) – Neurodegenerativní onemocnění a konopí v očích pacientů

Co se týče výzkumu léčebného konopí a konopí jako takového, potvrdila se mi již dávno stará známá skutečnost, že jeho (zne)uživatelé jsou vždy krok před námi. V mém výzkumu jsem se ze znalostí (zne)uživatelů konopí mnohdy poučil, což mi často pomohlo směřovat výzkum. Mohu bezpochyby říci, že díky zneuživatelům konopí, kterým se za účelem rekreačního užívání této drogy podařilo vypěstovat odrůdy s extrémně vysokým obsahem psychomimeticky aktivního Δ^9 -tetrahydrokanabinolu (THC), bylo možno lépe pochopit léčebný účinek konopí. Odrůdy s vysokým obsahem THC jsou nevhodnější pro jeho léčebné využití. Několikanásobně vyšší obsah THC oproti běžným odrůdám (a také oproti hašiši) je při léčbě, jak se ukazuje, nezbytnou podmínkou. U těchto odrůd mnohdy kromě této látky nenacházíme v rostlině prakticky kvantitativně měřitelná množství jiných kanabinoidních látek (jsou tam jen ve stopách, anebo vůbec v rostlině chybí).

V některých zemích se již léčebné konopí zabydlelo. Nabídl jsem izraelskou šablonu. Dvě společnosti zde pěstují léčebné konopí a zdarma je dávají Ministerstvu zdravotnictví pro pacienty. To také dává pacientům konopí k léčbě zcela zdarma. Ano, v Izraeli je ještě hodně idealismu, ale mohlo by to takto fungovat v ČR? Ze soukromých diskuzí s účastníky semináře jsem pochopil, že asi ne. V Izraeli se takto léčí asi dva tisíce pacientů, ale předpoklad do budoucna je asi 40 tisíc konopím léčených nemocných. Pak už bude pravděpodobně nutné zaplatit alespoň výrobní náklady. I tak to

bude léčba velice levná. Je zde určen lékař, který dává povolení k jeho léčebnému užívání. Jsou zde pěstitelé, kteří pěstují konopí k léčbě téměř za sterilních a za reprodukovatelných podmínek. Konopí se také analyzuje – máme-li se poučovat a léčbu vylepšovat, je třeba přesně znát, čím se pacient léčí. Neméně důležité je, aby pacient přesně věděl, kolik léčebné konopí stojí (tedy zatím, jak jsem uvedl, v Izraeli nestojí nic).

Léčebné konopí se prozatím využívá v paliativní léčbě – neléčí se nemoc, ale odstraňují se nepříjemné symptomy, život pacienta je poté mnohem kvalitnější. Takto se užívá především při následujících nemocech: rakovina, AIDS, roztroušená skleróza, svalová dystrofie, Parkinsonova nemoc, Alzheimerova choroba, Touretteův syndrom, neurologické problémy, glaukom, astma, různé druhy bolestí. Slušný výčet chorob. A to jsem jich ještě celou řadu neuvedl. To je ovšem pouze začátek. Dnes už je jasné, že léčebné konopí lze použít i k léčbě kauzální, tzn., že se jím bude léčit i příčina nemoci. Na laboratorních zvířatech to funguje. S největší pravděpodobností to bude u některých chorob fungovat i u člověka. Musíme si ovšem počkat na klinické výsledky. A to hlavní – každý si musí uvědomit, že i když je léčebné konopí svým léčebným spektrem výjimečné, není to žádné panaceum. Tak jako i při jiné léčbě ne všichni budou stejně citliví, ne všichni se vyléčí, ale jistá část ano. Nesmíme také zapomenout na to, že je zde řada pacientů, kteří se léčí konopím už dnes, zatím nelegálně, a dosahují při léčbě dobrých výsledků.

Snem mého táty bylo „udělat poslední kotrmelec“ z plného zdraví a nebýt nikomu na obtíž, aby stařeckou nemocí rodina netrpěla. Jemu se to podařilo v téměř 95 letech, maminka zemřela v 85 letech vteřinovou smrtí, ale ne každý má to štěstí. A tak si myslím, že pro ty, kteří to štěstí nemají, bychom měli něco udělat – legalizovat léčebné konopí. Totiž tomu, komu již lékařská věda nedovede pomoci, je stejně jedno, zda je léčebné konopí legální, či nelegální. Bude ho používat (a také ho používá) za každou cenu, ať se to již zákonu líbí, nebo ne – rozdíl bude (a je) pouze v tom, že ho nelegálně nakupuje za nemalý peníz (ať již na to má, či ne), obětuje pro to vše a dealeri si mohou mnout ruce – rychle (z)bohatnou. Proto bychom se měli zasadit o to, aby léčebné konopí bylo pro tyto pacienty legální! A nezapomínejme na to, že jednou i my můžeme být v této situaci. Ne každý z nás zemře z plného zdraví, a proto je naší povinností postarat se o to, aby netrpěl ani pacient ani jeho rodina, když pro řadu nemocí je levný lék po ruce. Vraťme pacientům, kterým může léčebné konopí pomoci, jejich důstojnost a současně chraňme ty, kterým by mohlo zdravotně, ekonomicky či morálně uškodit!

V Jeruzalémě 30. dubna 2010

Prof. RNDr. Lumír Ondřej Hanuš, DrSc., Dr. h. c.
Hebrejská univerzita, Jeruzalém